

PROJE TEKNİĞİ DERSİ

Ders 3- Tasarım ilkeleri

Öğr.Gör. Hande ASLAN

Ankara Üniversitesi Kalecik Meslek Yüksekokulu

Peyzaj ve Süs Bitkileri Programı

Tasarım yapılırken, tasarım yapılan alanın özelliklerine göre belirli tasarım kriterleri göz önüne alınarak ideal çevre düzenleme çalışmaları oluşturulur. Bu kriterler tasarım ilke ve öğeleridir (Yılmaz ve Yılmaz, 2004).

Tasarım öğeleri

- Çizgi
- Doku
- Şekil-form
- Ölçü
- Aralık
- Renk
- Işık-gölge
- Vurgu
- Dizi
- Hareket

Tasarım ilkeleri

- Tekrar-ritim
- Aralıklı tekrar
- Denge
- Zıtlık
- Uyumlaştırma
- Egemenlik
- Birlik
- Uygunluk
- Hiyerarşi (Koram)
- Tamamlık

Peyzaj tasarım projeleri hazırlanırken; renk, doku, zıtlık, uygunluk, tekrar, vurgu vb. ön planda olup; tasarımda amaç, estetik mekanlar yaratırken fonksiyonel çözümler üretmektir.

Bahsi geçen bu tasarım ilke ve öğeleri tasarımcının bilgi birikimi ve deneyimi sonucu belli bir dizin içerisinde çizim sırasında ortaya konulur (Yılmaz ve Yılmaz, 2004).

TASARIM İLKELERİ

- ***TEKRAR-RİTİM***

Bir mekân içindeki biçimsel benzer ögelerin veya öge gruplarının birbirini izlemesi ritim-tekrar olarak tarif edilir. Peyzaj planlamalarında çizgilerle desen verilmiş yüzey kaplamaları düzenli bir aralıkla tekrarlanırsa ritim yakalanmış olur. Aynı zamanda ağaç, bank v.b. ögelerin belli bir sırada ve sıklıkta dizilmeside ritim etkisini canlandırır.

- ***ARALIKLI TEKRAR***

Aralıklı tekrarda ritimle aynı özelliktedir. Ancak bu tasarım ilkesinde objeler birbirlerini aynı mesafelerle değil farklı aralıkta ve farklı düzenlerde tekrar ederler.

- **DENGE**

Denge sağlamlık, emniyet ve sükûnet hissini ifade sidir. *Formal (simetrik)denge*: Benzer yapı elemanlarının bir eksenin iki tarafına eşit uzaklıkta dizilmelerinden ortaya çıkan bir plan kalıbıdır. *İnformal(asimetrik)denge*: Eksenin her iki tarafında aynı büyüklük ve şekle sahip olmayan, fakat eşit dikkat çeken objelerin dizilişleri ile elde edilir.

- **ZITLIK**

Uyum sağlanması istenmediğinde oluşturulur. Buradaki uyumsuzluk tasarımın gereği sonucu oluşur. Tasarımda vurgu arttırmak içinde kullanılabilir.

- **UYGUNLAŐTIRMA**

Tasarımda birbirine zıt iki ucun bağlanması birleŐtirilmesi ya da bunlar arasında köprü kurulmasına uygunlaŐtırma denir. Renkle bunu sağlamak istiyorsak renk tonları belirli kademelerle deđiŐime uğrayabilir.

- ***EGEMENLİK***

Tasarımda yer alan obje ya da formların bir başka obje ya da forma karşı görsel anlamda üstünlük göstermesine egemenlik denir. Ölçü-doku ya da renk olarak kendini gösterebilir.

- ***BİRLİK***

Tasarımda yer alan obje ya da formların diğer obje ya da formlarla bir bütünün parçası niteliğiyle bir arada olmasıdır. Tasarım da kullanılan her şey birbirinin bir parçası gibi olmalıdır.

- **UYGUNLUK**

Tasarımın mekansal amaçlara göre uygun bir biçimde oluşturulmasıdır. Her tasarım, yapıldığı alana uygun bir çözüm getirmelidir. Burada gereksimler ile bu gereksinimlere getirilen çözümler düşünülmelidir. Alana aykırı bir tasarım anlayışı alanın kullanımını büyük oranda etkiler.

- ***HİYERARŞİ (KORAM)***

Tasarımın görsel ifadelerinde öncelikler belirlenmeli ve bir sıralama yapılmalıdır. Bu amaçla tasarımcı görsel algılamadaki öncelikleri ortaya koyar ve onları önem derecelerine göre dizer.

- **TAMAMLIK**

Tasarım uygulanacağı çevre ile bütünleştirici özellikte olmalıdır. Alanın coğrafik özellikleri, ulaşımı, kullanım yoğunluğu gibi çevresel faktörlere uygun ve uygulanacağı çevreye özgü bir yaklaşım içermelidir.

KAYNAKLAR

Uzun, G. 1998. Temel Tasarım. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, 196. Adana.

Yılmaz, H., Yılmaz, S., 2004. Peyzaj Mimarlığında Tasarım Süreci ve Proje Örnekleri, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Yayınları, Yayın no: 218, Erzurum.